

MUZICĂ LA BUDAPESTA, DE SĂRBĂTORI (II) – OPERĂ

(Costin Popa – 8 ianuarie 2016)

Deținătoare a două săli de dimensiuni mari, Opera Maghiară de Stat își permite un repertoriu deosebit de variat, la sediul istoric și la Teatrul Erkel. Primul auditorium, o superbă construcție neo-renascentistă inaugurată în 1884 are 1300 de locuri, iar cel de-al doilea, modern, inaugurat în 1911 și dăruit în 1951 Operei Maghiare de Stat, are puțin peste 1800 de locuri.

Diptic puccinian

În preajma Anului Nou, instituția lirică budapestană a prezentat, în seri diferite, combinații a câte două opere din renumitul „Triptic” de Giacomo Puccini, a cărui nouă producție avusese premiera chiar la începutul lunii decembrie. Am văzut la Teatrul Erkel, „Mantaua” și „Gianni Schicchi”, în regia lui Ferenc Anger și scenografia lui Zöldy Z Gergely. Două montări absolut clasice, cu foarte puține elemente de ideatică contemporană, în sensul stilizărilor sau simbolisticii. Am fost întrucâtva surprins, dat fiind faptul că mizanscenele erau foarte noi.

Cadrul scenic general este o construcție comună pentru cele două spectacole, cu mici modificări, vădind dorința de economie a realizatorilor. Diferă centrul, miezul platoului.

MANTAUA cu Karoly Szemeredy și Eszter Sumegi
(Foto Attila Nagy)

Pentru „Mantaua”, lateralele și fundalul imaginează împrejurimile etajate ale unui ponton la care este ancorată barca lui Michele, cu perspectivă proiectată asupra Catedralei Notre-Dame. Pentru „Gianni Schicchi”, aceeași construcție poate reprezenta casa lui Buoso Donati, ce ar putea fi plasată chiar pe celebrul Ponte Vecchio. Proiecția din spate reprezintă monumente din centrul istoric al Florenței.

Perioadele acțiunii sunt clar definite prin costumele adecvate de epocă, începutul secolului XX, respectiv celui de-al XIV-lea, frumos desenate.

La prima operă, în centrul scenei se află chiar ambarcațiunea lui Michele, la cea de-a doua patul uriaș al defunctului Buoso, sub a cărui plapumă se află un... imens urs de pluș. Marele mogul! Delicioasă analogie! Este singurul element simbolic din montarea lui Anger, care dă binevenita notă de umor asociată muzicii. N-am înțeles însă rostul unui telefon foarte modern, ce contrazice cadrul medieval. Mă mir că n-a fost un smartphone...

S-a jucat foarte bine, cu detalii de expresie, în tensiune continuă, respectiv cu mult comic în „Gianni Schicchi”.

Una dintre cele mai frumoase voci auzite de mine în ultima vreme a fost a tânărului bariton Károly Szemeredy (Michele din „Mantaua”), impunător ca sonoritate, cu timbralitate de culoare „neagră”, stăpân pe declamația pucciniană dramatică. Acuta dinspre finalul operei a sunat masiv, ceea ce denotă un ambitus extins. Cred că în curând îi vom percepe dezvoltarea artistică pe importante scene internaționale.

În același titlu, Giorgetta a fost soprana Eszter Sümegi (glas consistent, strălucitor) iar Luigi a fost întrupat de tenorul Attila Fekete (incisiv, deci spint, dar cu oarecari forțări în dificila tiradă înaltă din duetul cu Giorgetta). Rolurile secundare au avut distribuiri de calitate, obișnuite în spectacolele budapestane. Așadar, János Szerekován (Tinca), Géza Gábor (Talpa), Bernadett Wiedemann (Frugola).

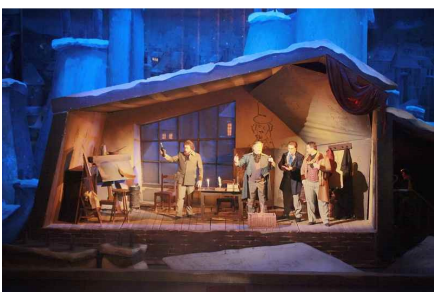
GIANNI SCHICCHI
(Foto Attila Nagy)

În „Gianni Schicchi”, vedeta a fost interpretul rolului titular, baritonul Péter Kálmán, posesorul unei voci solide, de amploare, pe care a îmbrăcat-o în nuanțele și accentele potrivite suculentului personaj. Sensibilă și afectată, cu glas întrucâtva vibrant, soprana Orsolya Sáfár a cântat frumos aria Laurettei, „O mio babbino caro”, dar a adresat-o mai mult iubitelui Rinuccio decât tatălui ei, Schicchi, căruia îi era destinată. Tenor liric-lejer, Péter Balczó (Rinuccio) a servit elegant aria „Firenze è come un albero fiorito”. I-a venit mai convenabil vocala „i” (din cuvântul „Schicchi”) a acutei finale (Si bemol), decât anterioara „e” (din cuvântul „snelle” al primei strofe), opacă, pe aceeași notă. Un mic detaliu care vrea să spună că omogenizarea este dorită.

Și compozițiile celorlalte personaje, de mai mică anvergură, dar importante în economia tramei, au fost remarcabile, ca glasuri și atitudini colorate. Îi notez, fără a-i ordona, pe Zita (Bernadett Wiedemann), Gherardo (János Szerekován), Nella (Cleo Mitilineou), Betto di Signa (András Kiss), Simone (Tamás Szüle), Marco (Busa Tamás), La Ciesca (Mária Farkasréti), Maestro Spinelloccio (Gábor Németh), Amantio di Nicolao (Zoltán Bátki Fazekas)...

La înălțime, Corul (condus de Kálmán Strausz), Corul de copii (pregătit de Gyöngyvér Gupcsó) și Orchestra Operei Maghiare de Stat, dirijată de Gergely Kesselyák.

„Boema” aproape octogenară

BOEMA, scenă din primul act
(Foto Pal Csillag)

Producția pucciniană de la Opera veche, semnată de regizorul Kálmán Nádasdy cu concursul lui Gusztáv Oláh (decoruri) și al lui Tivadar Márk (costume), este istorică și datează din anul... 1937. Doar la Gran Teatre del Liceu din Barcelona luasem cunoștință de o montare cu „Aida” din 1945. Faptul este surprinzător și duce la comentarii diverse. Sigur, valoarea spectacolului budapestan este incontestabilă, are funcționalitate, imagine. Reprezintă o concepție pe care astăzi o apreciem drept muzeală și este pe undeva nimerit să fie păstrată ca într-un anticariat.

Mai ales că are momente antologice. Mă refer la actul al II-lea a cărui abundență de detalii prefigurează genul de montare cinematografică adusă la celebritate după ani de faimosul Franco Zeffirelli. Să ne gândim numai la producția marelui regizor italian cu „Boema”, la Metropolitan Opera. Se poate spune că Nádasdy i-a fost precursor, inspirator. Minunat apare și decorul actului al III-lea în care vama de la porțile Parisului, „Barrière d’Enfer”, este pe o alee lungă, pierdută într-

un parc cu arbori seculari și felinare ce filtrează lumina lunii într-o noapte poetică, sub fulgi de nea.

BOEMA, scenă din actul al II-lea
(Foto Pal Csillag)

Pe de altă parte, puțin probabil că ideile moderne nu și-ar fi avut locul la Opera budapestană. O recentă montare cu „Otello” a dovedit-o. În privința „Boemei”, decizia este grea. Să vedem ce rezervă viitorul.

Bine întreținută, producția își dovedește viabilitatea. Nu vorbesc numai de interpreții principali, ci de întreg ansamblul scenic care, în atmosfera Cartierului Latin (actul secund), pulsează și dăruie viață Ajunului de Crăciun.

Cu glas metalic, al cărui registru central domină ca proiecție de sunet, tenorul Attila Fekete a fost un Rodolfo credibil, îndrăgostit cu pasiune. Debitul vocii sale a fost întrucâtva disproporționat în duetele cu Mimì, Polina Pasztirsák fiind o soprană lirică, cu direcționări chiar către „Fach”-ul liric-lejer. Dar artista a expus o emoționantă sensibilitate în toate paginile ce i-au revenit.

BOEMA, scenă din actul al III-lea
(Foto Pal Csillag)

Dintre prietenii lui Rodolfo, în rolurile Marcello și Schaunard au fost distribuiți baritonul Levente Molnár și bas-baritonul Zoltán Nagy, ambii născuți și cu studii de specialitate în România. Primul, revenise de puțină vreme de la Metropolitan Opera, unde interpretase același personaj puccinian. Mi s-a confirmat acum, în sală, impresia bună lăsată după transmisia directă Radio de la București a spectacolului newyorkez. Timbralitatea lui Molnár este caldă, plăcut îmbrăcată în armonice, cântul expune o linie vocală fluentă și o frazare inspirată (exemplar duetul cu Rodolfo din actul al IV-lea). Și Zoltán Nagy are un glas frumos, căruia i-a adaugat dezinvoltura scenică proprie personajului.

Colline a fost basul Péter Fried, cu o bună și emoționantă prestație în aria „Vecchia zimarra” din ultimul act. N-o uit pe Musetta Zitei Várady, cu voce strălucitoare și penetrantă, exact genul de eroină dorit de compozitor.

La pupitrul ansamblurilor Operei, Péter Halász a condus cu autoritate și competență.

În ideea cu care am deschis cronică, nu pot să nu remarc, axiomatic, numărul mare al instrumentiștilor și coriștilor, ca și al interpreților din rolurile principale și comprimare, „încadrați” la Opera Maghiară de Stat. Cât pentru a susține seară de seară spectacole în două săli. Instituția lirică din Budapesta este dimensionată pe măsură.